

«Τρισχιλιετής πλην εφθαρμένη»:

Ιδεολογίες και λόγοι σχετικά με την ελληνική γλώσσα στην εποχή της κρίσης

Οι ποικίλες μορφές της ελληνικής και οι διαμάχες σχετικά με αυτές έχουν μια μακροχρόνια ιστορία (Mackridge 2009) και συχνά απηχούν αντίστοιχες διαμάχες σχετικά με τη γλώσσα στο πλαίσιο εθνικιστικών ιδεολογιών ανά το παγκόσμιο. Η άρση της κοινωνικής διγλωσσίας (diglossia) με την επίσημη καθιέρωση της δημοτικής δεν σηματοδότησε το τέλος αυτών των ιδεολογικά εμπορούμενων διαμαχών, αλλά αντίθετα η συχνότητα και η έντασή τους φαίνεται να έχει αυξηθεί ιδιαίτερα μετά την οικονομική κρίση. Οι ανακοινώσεις του εργαστηρίου αυτού εξετάζουν κυρίαρχους λόγους που φέρουν τη σφραγίδα του ηθικού πανικού σε σχέση με την απώλεια της εθνικής ταυτότητας, της γλωσσικής ορθότητας και της ποιότητας της γλωσσικής διδασκαλίας, που παρουσιάζονται ως βασικές αιτίες επικείμενης εθνικής και οικονομικής υποδούλωσης. Βασισμένες σε δεδομένα από διαφορετικές πηγές (ερωτηματολόγια, αρθρογραφία στις εφημερίδες, επιστολές αναγνωστών/τών, ιστοσελίδες, σχόλια και αναρτήσεις στο διαδίκτυο και ιδιαίτερα στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, απόψεις και στάσεις εκπαιδευτικών και μαθητριών/τών κ.λπ.), κάνοντας χρήση εργαλείων της ποσοτικής και της ποιοτικής έρευνας και με υπερκείμενο αναλυτικό πλαίσιο την Κριτική Ανάλυση Λόγου (Wodak & Meyer 2009, van Dijk 1998), οι ανακοινώσεις του προτεινόμενου εργαστηρίου εξετάζουν (α) την (επαν)εμφάνιση λόγων περί «αφελληνισμού» της ελληνικής ως αποτέλεσμα «μόλυνσης» από άλλες γλώσσες ή λόγω των υποτιθέμενων ορθογραφικών και άλλων απλοποιήσεων που προτείνουν οι νέες σχολικές γραμματικές όπως και λόγω των greeklish· (β) την υποτιθέμενη απόπειρα «αφελληνισμού» της Κύπρου από το Πρόγραμμα Σπουδών για το Γλωσσικό Μάθημα του 2010 λόγω της εισαγωγής της κυπριακής διαλέκτου στη γλωσσική διδασκαλία στο πλαίσιο του κριτικού γραμματισμού (Hadjiioannou κ.ά. 2011, Ioannidou 2012, Τσιπλάκου, 2015)· (γ) μια σειρά από γλωσσικούς μύθους όπου το χαρακτηριστικό της αρχαιολατρίας συμπλέκεται με απόψεις που ανήκουν στο χώρο της *παραγλωσσολογίας* (Αργυρόπουλος 2016α, β)· (δ) τις συνακόλουθες παραγλωσσολογικές και ιδεολογικές διαστάσεις του φαινομένου της λαθοθηρίας (Αργυρόπουλος 2015, Παναγιωτίδης 2013).

Το εργαστήριο περιλαμβάνει τέσσερις ανακοινώσεις και μία συζήτηση στρογγυλής τράπεζας με θέμα *Ιδεολογία, Στάσεις και Παραγλωσσολογία*.

Συμμετέχουσες/οντες:

Αργυρόπουλος, Β. (Πανεπιστήμιο Αθηνών): «Γλωσσική αρχαιολατρία, μια σύγχρονη μυθολογία»

Ευδόπουλος, Γ.Ι., Κ. Τζωρτζάτου & Α. Αρχάκης (Πανεπιστήμιο Πατρών): «Τα greeklish στον λόγο της εκπαίδευσης: Ορθογραφικές στάσεις στο Δημοτικό»

Μιχελιουδάκης, Δ., Α. Μιχάλης & Ε. Μότσιου (Πανεπιστήμιο York, Πανεπιστήμιο Αθηνών και Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας): «Παραγλωσσολογικοί παράγοντες και μηχανισμοί αξιολόγησης της γλωσσικής χρήσης: κατηγοριοποίηση και κριτική επισκόπηση»

Ιωαννίδου, Ε. & Σ. Τσιπλάκου (Πανεπιστήμιο Κύπρου και Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου): «Γλωσσικές ιδεολογίες ενάντια στην εκπαιδευτική μεταρρύθμιση: η περίπτωση του Αναλυτικού Προγράμματος της Κύπρου»

Στη στρογγυλή τράπεζα με θέμα *Ιδεολογία, Στάσεις και Παραγλωσσολογία* θα συμμετάσχουν οι Σπύρος Αρμოსτής (Πανεπιστήμιο Κύπρου), Μαριλένα Καρυολέμου (Πανεπιστήμιο Κύπρου), Γ. Κοτζόγλου (Πανεπιστήμιο Αθηνών), και Φοίβος Παναγιωτίδης (Πανεπιστήμιο Κύπρου).

Βιβλιογραφικές αναφορές

Αργυρόπουλος, Β. (2015). *Γιατί να μάθω ορθογραφία και άλλα ορθογραφικά*. Καβάλα: Σαΐτα.

Αργυρόπουλος, Β., (2016α). *Γλωσσική αρχαιολατρία: μια σύγχρονη μυθολογία*. Καβάλα: Σαΐτα.

Αργυρόπουλος, Β., (2016β). *Φωνηεντιάδα: μια δεύτερη ματιά*. Αθήνα: Carpe Librum.

Barbour, S. & C. Carmichael (επιμ.) (2000). *Language and Nationalism in Europe*. Oxford: Oxford University Press.

Blommaert, J., & J. Verschueren (1992). The role of language in European nationalist ideologies. *Pragmatics* 2, 355-375.

Hadjioannou, X., S. Tsiplakou & M. Kappler (2011). Language policy and language planning in Cyprus. *Current Issues in Language Planning* 12(4), 503-569.

Ioannidou, E. (2012). Language policy in Greek Cypriot education: tensions between national and pedagogical values. *Language, Culture and Curriculum* 25, 215-230.

Mackridge, P. (2009). *Language and National Identity in Greece 1766–1976*. Oxford: Oxford University Press.

Παναγιωτίδης, Φ. (2013). *Μίλα μου για Γλώσσα*. Ρέθυμνο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης

van Dijk, T.A. (1998). *Ideology: A Multidisciplinary Approach*. London: Sage.

Τσιπλάκου, Σ. (2015). Διδάσκοντας διάλεκτο σε ένα παιδαγωγικό πρόγραμμα κριτικού γραμματισμού: η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση της Κύπρου. Τζακώστα, Μ. (επιμ.). *Η διδασκαλία των νεοελληνικών γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση: Θεωρητικές προσεγγίσεις και διδακτικές εφαρμογές*, 187-210. Αθήνα: Gutenberg.

Wodak, R. & M. Meyer (επιμ.) (2009) *Methods of Critical Discourse Analysis*. London: Sage.

Γλωσσική αρχαιολατρία: μια σύγχρονη μυθολογία.

B. Αργυρόπουλος

vasarg@gmail.com

Μολονότι έχουν περάσει αρκετές δεκαετίες από τότε που θεμελιώθηκε η επιστήμη της γλωσσολογίας στην Ελλάδα, παρατηρούνται φαινόμενα γλωσσικού ερασιτεχνισμού, που μαρτυρούν άγνοια, αμφισβήτηση ή και απαξίωση της γλωσσολογίας. Ένα από αυτά είναι η γλωσσική αρχαιολατρία. Πρόκειται για μια ιδιόμορφη, ελληνοκεντρική παραεπιστήμη και, συγκεκριμένα, για τη διατύπωση αβάσιμων γλωσσολογικά απόψεων σχετικά με διάφορα γλωσσικά θέματα που αφορούν κυρίως την αρχαία, αλλά και τη σχέση της με τη νέα ελληνική.

Η ανακοίνωση αυτή παρουσιάζει πτυχές του φαινομένου της γλωσσικής αρχαιολατρίας μέσα από τη συλλογή, κατάταξη και κριτική ανάλυση απόψεων για τη γλώσσα, όπως αυτές έχουν διατυπωθεί σε βιβλία, άρθρα, επιστολές αναγνωστών και κείμενα δημοσιευμένα στο διαδίκτυο και, ειδικότερα, στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Συγκεκριμένα, μελετήθηκε και αναλύθηκε υλικό από την περίοδο 1986-2016. Από την έρευνα προέκυψε ότι οι εκφάνσεις της αρχαιολατρίας αφορούν (α) την καταγωγή της ελληνικής, (β) την προέλευση του ελληνικού αλφαβήτου, (γ) την αρχαία προφορά, (δ) την ετυμολογία, (ε) προκαταλήψεις για τη γραφή και την ορθογραφία, αλλά και (στ) μια σειρά από γλωσσικούς μύθους, λ.χ. για τη μοναδικότητα και ανωτερότητα της ελληνικής από διάφορες απόψεις. Με τη γλωσσική αρχαιολατρία συνδέεται σε έναν βαθμό και η «Φωνηεντιάδα», οι επιθέσεις που δέχτηκαν το 2012 οι συγγραφείς της νέας γραμματικής του δημοτικού, με την ανυπόστατη κατηγορία ότι έχουν καταργήσει ορισμένα γράμματα και ότι έτσι προετοιμάζουν το έδαφος για την καθιέρωση της φωνητικής γραφής.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Αργυρόπουλος, Β. (2015). *Γιατί να μάθω ορθογραφία και άλλα ορθογραφικά*. Καβάλα: Σαΐτα. Διαθέσιμο στο: <http://goo.gl/dfceIz>

Αργυρόπουλος, Β. (2016α). *Γλωσσική αρχαιολατρία: μια σύγχρονη μυθολογία*. Καβάλα: Σαΐτα. Διαθέσιμο στο: <http://goo.gl/4MG1Id>

Αργυρόπουλος, Β. (2016β). *Φωνηεντιάδα: μια δεύτερη ματιά*. Αθήνα: Carpe Librum. Διαθέσιμο στο: <https://goo.gl/V5p9EB>

Μωυσιάδης, Θ. (2007^α). Γλωσσική παραμυθία. *Linguarium*, [ιστολόγιο] 21 Μαΐου. Διαθέσιμο στο: <https://goo.gl/uW1WGT>

Μωυσιάδης, Θ. (2007β). Γλωσσική παραμυθία: Η ομοιότητα και η αντιστοιχία». *Linguarium*, [ιστολόγιο] 16 Ιουνίου. Διαθέσιμο στο: <https://goo.gl/fKN2dR>

Μωυσιάδης, Θ. (2007γ). Γλωσσική παραμυθία: Η διατήρηση της δομής. *Linguarium*, [ιστολόγιο] 1 Ιουλίου. Διαθέσιμο στο: <https://goo.gl/QabicM>

Παπαναστασίου, Γ. (2006) Απ' τα χόματα βγαλμένοι: ένας αρχαίος σύγχρονος μύθος. *Φιλολόγος*, 125, σσ. 433-441. Διαθέσιμο στο: <https://goo.gl/ybrNsu>

Τα greeklish στον λόγο της εκπαίδευσης: Ορθογραφικές στάσεις στο Δημοτικό

Γ. Ι. Ευδόπουλος, Κ. Τζωρτζάτου & Α. Αρχάκης

gjxydo@upatras.gr, kurtzortzatou@gmail.com, archakis@upatras.gr

Η Κοινή Νέα Ελληνική (ΚΝΕ) είναι η επίσημη γλώσσα του κράτους και των θεσμών του στο πλαίσιο του εθνικού λόγου (discourse) «ένα έθνος/κράτος, μία γλώσσα» (βλ. σχετικά Piller, 2001). Η ΚΝΕ τροφοδοτείται από το λόγο της πρότυπης γλώσσας και αποτελεί σύμβολο εθνικής ταυτότητας. Παράλληλα, ως πρότυπη εμποτίζεται από τον λόγο της κοινωνικά αποδεκτής μόρφωσης, εφόσον συνιστά τη γλώσσα της εκπαίδευσης. Στο ίδιο μήκος κύματος, η ορθογραφία της αναδεικνύεται σε νόρμα, καθώς πρόκειται για τον μοναδικό θεσμικά και κοινωνικά καθιερωμένο κώδικα γραφής. Ως εκ τούτου, ο εθνικός λόγος για τη γλώσσα φαίνεται να συνομιλεί με τον λόγο της μόρφωσης διαμορφώνοντας στα άτομα αξιολογήσεις αναφορικά με τη 'σωστή' ή όχι χρήση της γλώσσας και της γραφής. Ωστόσο, με τη διάδοση της τεχνολογίας και του διαδικτύου, η ορθογραφία δέχεται επιρροές απλοποίησης με τη μορφή ενός αποκλίνοντα τρόπου αναπαράστασης της γλώσσας, τα greeklish (βλ. σχετικά Ανδρουτσόπουλος, 1998). Τα greeklish προκαλούν ποικίλες αντιδράσεις στην ελληνική κοινωνία, καθώς η χρήση τους φαίνεται να συγκρούεται τόσο με τον λόγο της εθνικής γλώσσας και γραφής όσο και με αυτόν της μόρφωσης.

Στόχος μας είναι η διερεύνηση των στάσεων των εκπαιδευτικών δημοτικού, των μαθητών δημοτικού καθώς και των γονέων τους απέναντι στην ορθογραφία της ΚΝΕ, ενώ στρέφουμε το ενδιαφέρον μας στις στάσεις των ατόμων απέναντι στα greeklish και τη χρήση τους. Στην έρευνά μας, συμμετείχαν 71 εκπαιδευτικοί δημοτικού, 143 μαθητές της Στ' τάξης και 113 γονείς. Τα ευρήματά μας προέκυψαν από τη συμπλήρωση ερωτηματολογίου ανίχνευσης ορθογραφικών στάσεων που δημιουργήσαμε. Με τον όρο *στάση* αναφερόμαστε στη «διάθεση ευνοϊκής ή μη αντίδρασης σε μία κατηγορία πραγμάτων» (Sarnoff, 1970: 279). Με δυο λόγια, στοχεύουμε στην ανίχνευση των στερεοτύπων που διαμορφώνουν τις ορθογραφικές στάσεις των ατόμων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (βλ. σχετικά Agha, 2000).

Στην παρούσα ανακοίνωση:

- Παρουσιάζουμε τα ευρήματα της έρευνάς μας σε 8 δημοτικά σχολεία της Πάτρας.
- Θέτουμε ερωτήματα στάσεων σχετικά με την ορθογραφία ως νόρμα, όπως επίσης μας απασχολούν οι στάσεις των ατόμων που εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία απέναντι στη γραφή greeklish.
- Αναζητούμε την πηγή των στερεοτύπων που αφορούν την ορθογραφία και τα greeklish στον εθνικό λόγο για τη γλώσσα και στον λόγο της μόρφωσης όπως αυτοί διαδίδονται από τον θεσμό της εκπαίδευσης.
- Μελετούμε συγκεκριμένες ανεξάρτητες μεταβλητές (π.χ. φύλο, ηλικία) για την καθεμιά ομάδα του δείγματός μας, ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της, ενώ ορίζουμε ως εξαρτημένες τις ορθογραφικές στάσεις των ατόμων.

- Πραγματοποιούμε συγκριτική ανάλυση των αποτελεσμάτων, εφόσον υποθέτουμε ότι οι ορθογραφικές στάσεις των τριών ομάδων του δείγματός μας θα παρουσιάζουν διαφορές.

Βιβλιογραφία

- Ανδρουτσόπουλος, Γ. (1998). Ορθογραφική ποικιλότητα στο ελληνικό ηλεκτρονικό ταχυδρομείο: Μια πρώτη προσέγγιση. *Γλώσσα* 46, 49-67.
- Agha, A. (2000). Register. *Journal of Linguistic Anthropology* 9 (1-2), 216-219.
- Piller, I. (2001). Naturalization language testing and its basis in ideologies of national identity and citizenship. *International Journal of Bilingualism* 5, 259-277.
- Sarnoff, I. (1970). Social attitudes and the resolution of motivational conflict. Στο M. Jahoda & N. Warren (επιμ.) *Attitudes*, 279-284. Harmondsworth: Penguin.

Παραγλωσσολογικοί παράγοντες και μηχανισμοί αξιολόγησης της γλωσσικής χρήσης: κατηγοριοποίηση και κριτική επισκόπηση

A. Μιχάλης, Δ. Μιχελιουδάκης, E. Μότσιου

michathan@ppp.uoa.gr, dimitris.michelioudakis@york.ac.uk, emotsiou@uth.gr

Βασικό στοιχείο της γλωσσικής ικανότητας κάθε φυσικού ομιλητή είναι η δυνατότητα διάκρισης μεταξύ γραμματικών και αντιγραμματικών δομών, όπως και μεταξύ αποδεκτών και μη αποδεκτών τύπων και εκφωνημάτων. Βασικός μοχλός της διάκρισης είναι η γλωσσική διαίσθηση των ομιλητών, βάσει των γλωσσικών δεδομένων της κοινότητας στην οποία ζουν και επικοινωνούν. Η κρίση, όμως, των ομιλητών επηρεάζεται και από κοινωνικούς και θεσμικούς παράγοντες, όπως το σχολείο, τα μέσα ενημέρωσης, οι ιδιωτικοί φορείς γλωσσικής αξιολόγησης. Οι παράγοντες αυτοί, ωστόσο, πραγματοποιούν αξιολογήσεις της γλωσσικής χρήσης με κριτήρια υποκειμενικά και επηρεασμένα από συγκεκριμένες ιδεολογικές οπτικές γωνίες (εθνικιστική / αφομοιωτική ιδεολογία, γλωσσικός καθαρισμός, γλωσσικός πλουραλισμός / καθολικοποίηση γραμματισμού του πληθυσμού) ή με βάση αντιλήψεις παραδοσιακών γραμματικών και γλωσσικών εγχειριδίων προεπιστημονικού, μη γλωσσολογικού χαρακτήρα. Το σύνολο των απόψεων αυτών χαρακτηρίζεται ως παραγλωσσολογία.

Στόχος της παρούσας συμβολής είναι η χαρτογράφηση και η κατηγοριοποίηση των παραγλωσσολογικών αντιλήψεων με θέμα την αξιολόγηση της γλωσσικής χρήσης. Ως μεθοδολογικό εργαλείο της έρευνας των παραγλωσσολογικών αντιλήψεων χρησιμοποιήθηκε η κριτική ανάλυση του παραγλωσσολογικού λόγου, δηλαδή των αξιολογήσεων γλωσσικών τύπων και εκφωνημάτων από φυσικούς ομιλητές ή γλωσσικούς / εκπαιδευτικούς οργανισμούς, οι οποίες εντοπίστηκαν στο διαδίκτυο, στον τύπο (ειδικές στήλες, γράμματα αναγνωστών), σε σχετικά εγχειρίδια και οδηγούς γλωσσικής χρήσης, όπως και στα σχολικά εγχειρίδια.

Βασικοί άξονες της κριτικής ανάλυσης του παραγλωσσολογικού λόγου είναι:

1. η ερμηνεία του παραγλωσσολογικού λόγου με βάση το βαθμό απόκλισης των αξιολογήσεων αυτού του τύπου από τις θέσεις της γλωσσολογίας για τη φύση και τα καθολικά χαρακτηριστικά της γλώσσας ως βιολογικής οντότητας και επικοινωνιακού κώδικα. Πιο συγκεκριμένα, εντοπίζονται ρητές ή υπόρρητες στάσεις απέναντι σε γενικώς παραδεκτά από τους ειδικούς γνωρίσματα όπως:
 - i. τη γλωσσική δημιουργικότητα (creativity), παραγωγικότητα (productivity) και συστατικότητα (constituency),
 - ii. το αναπόφευκτο της γλωσσικής μεταβολής, η οποία διέπει κάθε γλωσσικό σύστημα σε όλα τα επίπεδα ανάλυσης κατά τη χρονική / ιστορική εξέλιξη,
 - iii. την ποικιλία, που χαρακτηρίζει τη γλώσσα ως επικοινωνιακό εργαλείο,
 - iv. τη συμβατικότητα, που διέπει τη σχέση μεταξύ σημασίας και μορφής.
2. η ερμηνευτική ανάλυση της παραγλωσσολογικής μεταγλώσσας μέσω της συσχέτισής της με τις σύγχρονες περιγραφές και αναλύσεις των δομικών συστημάτων και του λεξιλογίου της νέας ελληνικής.

3. Σύνδεση της ερμηνείας του παραγλωσσολογικού λόγου αφενός με την κοινωνικοπολιτική και τη γλωσσική ιδεολογία των φορέων του και αφετέρου με τη γλωσσική εκπαίδευσή του.

Βάσει της διερευνητικής απόπειρας που περιγράφεται πιο πάνω, παρουσιάζονται οι απόψεις και οι αξιολογήσεις της γλωσσικής χρήσης των φυσικών ομιλητών από άτομα και φορείς στο πλαίσιο της παραγλωσσολογίας, αναλύονται οι πηγές τους (κοινωνικοπολιτική / γλωσσική ιδεολογία, «επιστημονικές» και παραεπιστημονικές πηγές διαμόρφωσης των γλωσσικών τους αντιλήψεων), ομαδοποιούνται βάσει ενός αριθμού κριτηρίων (επίπεδο/α γλωσσικής ανάλυσης στα οποία εστιάζουν, π.χ. προφορά, λεξιλόγιο ή σύνταξη, επαναλαμβανόμενα χαρακτηριστικά ή μοτίβα στην ερασιτεχνική μεταγλώσσα, κίνητρα/διαφαινόμενη ιδεολογία) και ελέγχονται ως προς την εγκυρότητα, το γόητρο και την επιρροή τους.

Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση και γλωσσικές ιδεολογίες: η περίπτωση του νέου Αναλυτικού Προγράμματος της Κύπρου

Ε. Ιωαννίδου, Σ. Τσιπλάκου

ioannidou.elena@ucy.ac.cy, stavroula.tsiplakou@ouc.ac.cy

Η παρούσα ανακοίνωση εξετάζει κριτικά τις αντιρρήσεις που διατυπώθηκαν από φορείς γλωσσικής πολιτικής και ομάδες πίεσης (pressure groups) στο Πρόγραμμα Σπουδών για το Γλωσσικό Μάθημα στην Κύπρο (2010) και που οδήγησαν στη τελική απόσυρσή του. Το πρόγραμμα σπουδών του 2010 υιοθετούσε τον θεωρητικό και παιδαγωγικό προσανατολισμό του κριτικού γραμματισμού, ενσωματώνοντας βασικές θέσεις της σύγχρονης γλωσσολογίας και της κριτικής, μετασχηματιστικής παιδαγωγικής. Ταυτόχρονα, το Πρόγραμμα Σπουδών συμπεριελάμβανε συγκεκριμένη πρόταση για διδασκαλία της γλωσσικής ποικιλότητας, η οποία προέκυπτε από την αντιμετώπιση των ποικίλων γλωσσικών μορφών, είτε πρόκειται για επίπεδα ύφους, είτε πρόκειται για κοινωνιολέκτους και για γεωγραφικές διαλέκτους, ως ενδεικτών (indexicals) κοινωνικών και πολιτισμικών πρακτικών, θέσεων, ταυτοτήτων και ιδεολογιών. Οι εκφάνσεις της γλωσσικής ποικιλότητας στο συγκείμενο της κυπριακής γλωσσικής κοινότητας αξιοποιούνταν ως ένα από τα πολλαπλά εργαλεία οικοδόμησης μεταγλωσσικής ενημερότητας και κριτικού γραμματισμού (Hadjiioannou κ.ά. 2011, Ioannidou 2012, Τσιπλάκου 2015).

Στην ανακοίνωση αυτή, υιοθετώντας εργαλεία της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου (Fairclough 2009) και αναλύοντας ένα σύνολο από κείμενα που εμφανίστηκαν στο δημόσιο πεδίο από εμπλεκόμενους-stakeholders, αναδεικνύουμε τον ιδιαίτερο ιδεολογικό χαρακτήρα των αντιρρήσεων προς το Πρόγραμμα Σπουδών. Οι ενστάσεις αναπαράγουν αρκετά από τα τυπικά χαρακτηριστικά παλαιότερων διαμαχών σχετικά με την ελληνική γλώσσα (Mackridge 2009) και απηχούν κυρίαρχους εθνικιστικούς λόγους και εθνικιστικές γλωσσικές ιδεολογίες (Barbour & Carmichael 2000, Blommaert & Verscheuren 1992) και ενέχουν διάφορα λογικά παράδοξα: για παράδειγμα, ενώ βασικός άξονας κριτικής είναι η θέση ότι η διδασκαλία της κυπριακής διαλέκτου θα «αφελλήνιζε» την Κύπρο καθώς θα ανήγε τη διάλεκτο σε ξεχωριστή γλώσσα, παράλληλα τονίζεται διαρκώς το πόσο αρχαιοπινής και ελληνική είναι η διάλεκτος. Από την ανάλυση προκύπτει πως το επιχείρημα και οι τρόποι με τους οποίους αρθρώνεται επαναλαμβάνει κατ' ουσίαν τυπικές θέσεις για τη σχέση Αρχαίας και Νέας Ελληνικής, που δέχονται αφενός την αδιάσπαστη συνέχειά τους και αφετέρου τη διακοπή της συνέχειας αυτής λόγω γλωσσικής παρακμής, φθοράς, αμέλειας των χρηστών, «επιμόλυνσης» κ.λπ. Η ανάλυση επίσης δείχνει ότι τα επιχειρήματα που αναπτύχθηκαν βασίζονται σε τυπικές παραγλωσσολογικές απόψεις περί γλωσσικής ορθότητας αλλά και περί της γλώσσας της ίδιας, καθώς υιοθετούν την κοινή παραγλωσσολογική ταύτιση του γλωσσικού συστήματος με τη γραφή.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Barbour, S. & C. Carmichael (επιμ.) (2000). *Language and Nationalism in Europe*. Oxford: Oxford University Press.

Blommaert, J., & J. Verschueren (1992). The role of language in European nationalist ideologies. *Pragmatics* 2, 355-375.

Fairclough, N. (2009). A dialectical-relational approach to Critical Discourse Analysis. R. Wodak & Michael Meyer (επιμ.) *Methods of Critical Discourse Analysis*, 162-86. London: Sage.

Barbour, S. & C. Carmichael (επιμ.) (2000). *Language and Nationalism in Europe*. Oxford: Oxford University Press.

Blommaert, J., & J. Verschueren (1992). The role of language in European nationalist ideologies. *Pragmatics* 2, 355-375.

Hadjioannou, X., S. Tsiplakou & M. Kappler (2011). Language policy and language planning in Cyprus. *Current Issues in Language Planning* 12(4), 503-569.

Ioannidou, E. (2012). Language policy in Greek Cypriot education: tensions between national and pedagogical values. *Language, Culture and Curriculum* 25, 215-230.

Mackridge, P. (2009). *Language and National Identity in Greece 1766–1976*. Oxford: Oxford University Press.

Τσιπλάκου, Σ. (2015). Διδάσκοντας διάλεκτο σε ένα παιδαγωγικό πρόγραμμα κριτικού γραμματισμού: η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση της Κύπρου. Μ. Τζακώστα (επιμ.). *Η διδασκαλία των νεοελληνικών γλωσσικών ποικιλιών και διαλέκτων στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση: Θεωρητικές προσεγγίσεις και διδακτικές εφαρμογές*, 187-210. Αθήνα: Gutenberg.